

Houd op je dromen na te jagen.
Laat ze in volmaakte orde met
onbetwiste timing naar je toe
komen. Het heeft geen zin je
dromen en je verlangen te
forceren, wacht gewoon tot de
tijd voor ze rijp is.
Vertraag je hectische tempo en
oefen je in hol zijn als een grot,
open voor alle mogelijkheden als
onbewerkt hout. Maak het stil
zijn tot een vast onderdeel van je
dagelijkse spirituele praktijk.
Stel je alles voor wat je in je
leven zou willen veranderen en
laat het dan los. Wees een
observator en een ontvanger in
plaats van de dwingende
dirigent van je leven.

In week 4 vertelde ik over de plank boven mijn bureau. Dit staat daar ook: een foto van Klimt met zijn kat, een paar geodes die me aan een grot herinneren, een klein gelukssteentje dat op deze foto wel een ongeborn kindje lijkt, en een fossiel. En dan die prachtige tekst over wachten. Oefen je in hol zijn als een grot.

risico

Als er één spreuk is, die ik met instemming op een steen geschilderd heb, is het wel deze: *Safety is an expensive illusion* (veiligheid is een kostbare illusie, p150). Ik had alle putjes met goudglitter gevuld, maar dat is door alle verhuizingen verloren gegaan.

Jarenlang dacht ik dat ik veilig was in mijn huwelijk, en dat ik daarvoor maar wat offers moest brengen. En wat bleek? Precies. Al die offers hadden me niet geholpen, en intussen waren er heel wat jaren verstreken. Gelukkig had ik me wel ontwikkeld, in die tijd. Gelukkig was ik tussen de bedrijven door toch een schrijver geworden.

Over het algemeen is veiligheid een illusie waarvoor we te veel opgeven. En dat geldt dus niet alleen voor ons werk, onze kunst, onze creativiteit. Het geldt voor het hele leven. Als je iets heel graag wilt, en je doet het niet omdat het het bekende, vertrouwde leven dat je nu leidt in de war zal schoppen, kun je ervan op aan dat het toch wel in de war geschopt wordt. Al die verdrongen wensen komen je dan in de buitenwereld op je schouder tikken, voor je voeten lopen, op je kop slaan, net zo lang tot je luistert.

Dus luister meteen maar.

jaloerie

Ik denk altijd dat ik totaal geen last heb van jaloezie. Ik kan de talenten van anderen eerlijk bewonderen, en ze erom prijzen. Totdat ik merk dat ik weer eens begin te katten in mezelf. Dan lees ik iets en denk: dat is dom! Dat is slecht geschreven! Allemachtig, die heeft er ook de ballen verstand van! (Maar toch heeft diegene iets bereikt wat mij niet gelukt is: een boek gepubliceerd bij een 'echte' uitgeverij, een artikel in een vakblad ...)

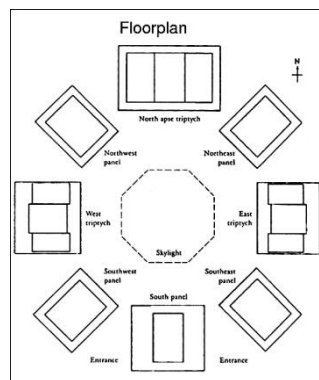
Eerlijk is eerlijk: als iemand werkelijk meer getalenteerd is dan ik, dan kan ik dat hebben. Maar als iemand boven komt drijven bij gebrek aan gewicht, dan speelt mijn jaloezie op. Dan denk ik dat ik met meer poeha aan de weg moet timmeren, om ook bekend te worden, of erkend.

Tegelijk weet ik, dat er helemaal niet tegen zou kunnen, bekend zijn. Want dan moet je aan verwachtingen gaan voldoen. En ik ben nooit gelukkiger dan wanneer ik mijn eigen werk mag uitstippelen, en dan af en toe een dankbaar mailtje van een cursist krijg.

Als de jaloezie – bijvoorbeeld op andermans talent – je van je werk houdt, dan moet er iets gebeuren. Het meest heb ik gehad (toen ik nog dacht: als ik niet kan schrijven als Couperus, waarom zou ik dan überhaupt schrijven?) aan de opmerking van Marsman: *moet de krokus niet bloeien omdat hij geen orchidee is?*

gewijde plaatsen

Zoek een gewijde plaats op, zegt Cameron (p155, punt 3). In gedachten ga ik de plaatsen langs die ik in mijn leven als gewijd heb ervaren. Het kerkje van [Janum](#), oeroud baarmoedertje op terp. De [reuzensequoia](#)'s. De crypte van de kerk in [St. Benoît-sur-Loire](#), waar de gids het licht uitdeed zodat we in diepe duisternis op onszelf werden teruggeworpen, wat daar toch niet onveilig voelde.

En de [Rothko Chapel](#) in Houston. Een simpel gebouw, de binnenruimte achthoekig, met aan elke zijde een zwart schilderij (op de plattegrond als plat vlak weergegeven). Eenvoudige houten banken waarop je kunt plaatsnemen om naar zo'n paneel te kijken. Kijken is in dit geval een te dagelijks woord. Wat hier van toepassing is, is het religieuze "schouwen." Bedenk dat religie "her-verbinding" betekent, wat samenvalt met het thema van dit hoofdstuk. Ik maak een duidelijk onderscheid tussen religie en godsdienst. De Rothko Chapel is een gewijde plaats voor mensen van alle levensbeschouwingen. De zwarte schilderijen zijn niet egaal zwart, ze zijn van een zinderend, dynamisch, gelaagd zwart. Als je op je rug in het gras naar de blauwe lucht kijkt, kan die ook zo gaan zinderen voor je ogen, alsof het blauw tot leven komt. Zo is het met dit zwart ook, het wordt een poort naar het hogere, in én buiten jezelf, en fungeert als een verbinding tussen die twee.

autobiografiecollage

Fijn galgewoord, dat! Zoek plaatjes van alles wat belangrijk voor je is (p156, punt 7): beminden, plaatsen uit je verleden, dingen waar je van houdt, wensen voor de toekomst, plekken die je nog wilt bezoeken.

Ik ben nu in het gelukkige bezit van een knutselzolder, maar besef heel goed dat de meeste mensen het met veel minder ruimte moeten doen. Waar moet je al die collages ophangen (vooropgesteld dat je ze aan iemand zou willen laten zien)? Je kunt kiezen voor een schetsboek om je collages in te maken, of zelfs je dagboek zoals veel mensen doen die zich met "creatief dagboekschrijven" bezighouden.

Een andere leuke variant is om er een doosje mee te beplakken. Doosjes zijn altijd handig, voor mooie citaten of afbeeldingen, onderdelen van oorbellen, schrijfgerei, of noem maar op. Hiernaast mijn doosje. Zie je die piramide op de linker zijkant? Die wens is inmiddels werkelijkheid geworden, samen met die kleine peuter met haar rugzakje op de voorkant, toen op weg naar haar eerste peuterschooldag, nu een grote dochter die ook van verre reizen houdt.

